

D'occità a bretó

Ignasi Pujades, biògraf de Martí i Pol –*Miquel Martí i Pol. El llarg viatge (1957-1969)*–, cita una carta en la qual el poeta comenta que tradueix una cosa “del senyor Robert Lafont, occità”, i 31 pàgines més endavant el biògraf parla del llibre “del bretó Robert Lafont”.

Editor i crític coincideixen

Jordi Llavina (*El Punt*, 17 de gener) fa un elogi extens de l'edició de *La casa de les belles adormides*, de Yasunari Kawabata, publicada pel Cercle de Viena, i diu que la traducció és magnífica. És el primer títol del nou segell editorial i Jordi Llavina és –podem veure al llibre– el primer nom de la llista del consell editorial del nou segell.

Demà serà un altre nyap

El llibreter cinèfil Guillem Terribas (*Demà serà un altre dia*) diu que *Marat-Sade* és una obra teatral de Peter Brook. Peter Brook va dirigir l'adaptació cinematogràfica. L'obra és de Peter Weiss.

El Barça no té entorn

Joan Martí i Castell assegura a la introducció del DIEC2 que “han estat estudiats tots els 67.566 articles de la primera edició” i que “per tal de procedir coherentment i sistemàticament a la revisió de la primera edició, la Secció Filològica establí quatre grans àrees de treball”. Vegem-ho. Article *entorn*. Ni durant l'estudi de l'article ni durant la coherent i sistemàtica revisió feta a través de les grans àrees de treball no es van adonar que el diccionari prohibeix de parlar de l'entorn del Barça. En singular, el substantiu *entorn* és “contorn”, la línia que limita un cos o superfície, o bé el medi ambient. El que envolta una cosa només es pot dir en plural: “*m. pl.* Voltants immediats. *Els entorns de la vila del castell.*” Segons el text normatiu, caldria parlar dels “entorns del Barça” i quan Martí i Castell diu a la introducció que la llengua ha de poder reflectir l'entorn, hauria de dir “els entorns”.

L'interès català pel Nobel Salvatore Quasimodo cristal·litzat en l'edició de la seva 'Obra poètica'

L'any 1961, el poeta sicilià Salvatore Quasimodo, premi Nobel de Literatura 1959, va fer diverses conferències i lectures a Barcelona i es va trobar, entre més autors i crítics, amb els seus dos traductors al català, Josep M. Bordas i Tomàs Garcés, que ja coneixia personalment. Aquella setmana barcelonessa, que va tenir un profund ressò a la premsa, amb articles, cròniques i entrevistes, va incloure un dinar d'homenatge ofert per un grup de poetes i crítics –Rosa Leveroni, Manent, Garcés, Palau i Fabre, entre més–, i ara podem resseguir l'impacte d'aquella visita a la introducció que Francesco Ardolino, professor de la Universitat de Barcelona, ha fet per al volum que recull, en bilingüe italià-català, tota la seva *Obra poètica*, excloses les traduccions del grec, que el poeta considerava també originals. Publicat per Edicions del Salobre, del Port de Pollença, les versions catalanes han estat realitzades per Susanna Rafart i Eduard Escoffet. La feina ha estat compartida, revisada i confrontada pels dos traductors i Francesco Ardolino.



Salvatore Quasimodo (Ragusa, 1901 - Nàpols, 1968), premi Nobel de Literatura 1959.

El llibre apareix quan fa un parell de mesos que, també a Mallorca, es van publicar dues edicions d'una altra traducció d'un notable volum poètic italià, els *Cants Òrfics* de Dino Campana –a les editorials Lleonard Muntaner i Moll–, en una de les quals ja van participar Ardolino i Susanna Rafart. Entre les traduccions de Bordas i Garcés i la de Rafart-Escoffet, han traduït llibres de Quasimodo Josep Ballester (*Deure i haver* i *El fals i el vertader verd*) i Ponç Pons (*Dia rere dia*). Ardolino diu que cal recordar també les versions de Xavier Riu dins l'antologia *Poesia catalana contemporània*.

Curiosament, remarca Ardolino, als Països Catalans la figura de Quasimodo no ha quedat reclosa a un segon pla després de la seva mort, a diferència del que ha passat a Itàlia, on ja va ser un Nobel menystingut. A més, l'editorial barcelonina Llibres de Sinera li tradueix, l'any 1968, i en versió de Loreto Busquets, el recull d'articles *El poeta; el polític i altres assaigs*.

Però abans i després del Nobel, molts més catalans es van interessar per la seva obra, com reporta Ardolino. Per exemple, Manuel de Pedrolo en tradueix un poema a la revista mallorquina *Ponent*, l'any 1959, i un altre, l'any següent, a la vigatana *Inquietud Artística*, aquí, al costat de més traduccions de poemes del poeta sicilià, a càrrec d'Isidre Molas i Felip Font. I Maria Àngels Anglada, a més de traduir, amb Núria Albó, dos poemes seus, li dedica dos articles de literatura comparada, “Quasimodo i Riba: dues aproximacions a Grècia” i “Salvatore Quasimodo i Salvador Espriu”, recollits al volum *Paisatge amb poetes* (1988).

Però compte, aquest interès català per Quasimodo no és sinònim d'entusiasme. Com ens descobreix Ardolino, Josep Maria Bordas recordà, anys després d'haver-lo conegut a Milà, en una conferència feta a l'Ateneu Barcelonès l'any 1994, que no valia gran cosa, que no era un Nobel important i que a Itàlia hi havia poetes millors, com ara Montale, opinió que també domina al seu país.

Lluís Bonada